

особами, що їх замінюють, адміністрацією підприємств, установ організацій, посадовими та іншими особами вимагає від патрульного поліцейського навичок комунікатора. Проте не завжди така діяльність вдається патрульному поліцейському, який діє скоріше на інтуїтивному рівні, виходячи з власного досвіду.

З огляду на сказане можемо констатувати, що фактично патрульні поліцейські виконують функції медіатора у своїй професійній діяльності, але не на професійному рівні. Для ефективного набуття знань, умінь та навичок медіатора пропонуємо доповнити курси підвищення кваліфікації патрульними поліцейськими відповідним навчальним курсом, наприклад, «Основи медіації». Після відпрацювання типових ситуацій у навчальних умовах, поглиблення знань з психології та конфліктології, набуття навичок ораторського мистецтва ефективність діяльності патрульних поліцейських в екстремальних умовах, пов'язаних із розв'язанням конфліктів, підвищиться, як і кількість врятованих життів та попереджених кримінальних правопорушень.

1. У Краматорську патрульні відмовили від самогубства чоловіка, який вже готовий був стрибати з 9-поверхівки. URL : <https://tsn.ua/ukrayina/u-kramatorsku-patrolni-vidmovili-vid-samogubstva-cholovika-yakiy-vzhe-gotoviy-buv-stribati-z-9-poverhivki-1302204.html>.

2. У Кропивницькому патрульні попередили спробу самогубства. URL : <https://www.kypur.net/u-kropyvnytskomu-patrolni-poperedyly-sprobu-samogubstva-video/>.

3. Львівські патрульні врятували від самогубства чоловіка, який вчинив домашнє насильство. URL : <https://dyvys.info/2021/06/26/lvivski-patrolni-vryatuvaly-vid-samogubstva-cholovika-yakyj-vchynyv-domashnye-nasylstvo/>.

Микола ДРОК

викладач циклу спеціальних дисциплін
відділення первинної професійної підготовки,
спеціалізації та підвищення кваліфікації
Навчально-наукового інституту заочного
навчання та підвищення кваліфікації
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Однією з новел останніх років для України стало впровадження у поліцейську діяльність медіативних практик на кшталт поліції комунікації у європейських державах (зокрема, взята за основу модель Чехії [1]).

Відповідно у 2017 році були створені подібні підрозділи в Україні [1]. Чим саме є «поліція комунікації» або «поліція діалогу» в Україні сьогодні? Це група поліцейських (близько двохсот осіб [2]), які пройшли навчання і виконують у разі необхідності функції медіації. Переважно, саме таких поліцейських залучають під час проведення масових заходів. Медіація – це не основна діяльність відібраних поліцейських. Мета таких поліцейських – вербальними способами спробувати налагодити контакт із конфліктуючими сторонами і домовитися не застосовувати силу проти опонентів, поліцейських, інших громадян. Якщо засоби поліцейської комунікації не досягли своєї мети, то починають роботу інші підрозділи Національної поліції, уповноважені застосувати фізичну силу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю.

Проте, як показує практика, існування поліцейських-комунікаторів – формальне явище, що має бути переосмислене та відформатоване належним чином відповідно до міжнародних стандартів.

Що ж таке медіація і яка сутність даного явища? Медіація у перекладі з англійської мови (mediation) означає «посередництво». Аналіз діяльності медіаторів зарубіжних держав дозволяє прийти до висновку, що медіація – це особливий вид діяльності, який полягає у врегулюванні спору за участю третьої, незацікавленої особи (медіатора). Така особа не приймає рішення за учасників конфлікту, а застосовує відповідні спеціально-розроблені заходи для має врегулювання конфлікту мирним

шляхом.

Нами виділені наступні вимоги, що висувуються до медіації: професіоналізм; гнучкість; поєднання формально-визначених та неформальних дій; спеціальна методологія; досвід. Проаналізуємо кожну із зазначених вимог у призмі поліцейської діяльності.

Професіоналізм. Поліцейська діяльність відрізняється підвищеними вимогами до компетентності та професіоналізму співробітників. Тотожне ставлення має бути і до медіаторів, які є поліцейськими або працюють за контрактом. Медіатори повинні мати спеціальні підготовки, досвід професійної діяльності. Це мають бути спеціалісти у сфері практичної психології, психопатології, конфліктології, соціології.

Гнучкість. Медіативна діяльність не являється статичною, шаблоною. Це динамічна, креативна діяльність. Тобто ефективність медіації підвищується у разі застосування медіатором нестандартних, індивідуальних, неочікуваних підходів до кожної ситуації на практиці.

Поєднання формально-визначених та неформальних дій. Позитивний ефект медіації посилюється, якщо медіатор поєднує свої професійні знання, загальноприйняті наукові прийоми та технології з неформальними.

Спеціальна методологія. Сутність медіації полягає у застосуванні спеціально-створених та відпрацьованих прийомів та технологій, що становлять методологію діяльності медіатора. Такі прийоми та технології вироблені спеціально для складних та нестандартних психологічних конфліктів за метою їх якнайкращого та найшвидшого вирішення.

Досвід. Здійснюючи свою професійну діяльність, медіатор накопичує досвід із метою удосконалення успішних, позитивних методик та практик, а також із метою уникнення в подальшому негативного досвіду або допущених помилок.

Аналіз вимог до медіації дозволяє зробити висновок щодо фактичної відсутності в Україні такого явища:

- медіатори в поліції мають бути професійними психологами, соціологами, конфліктологами, які працюють постійно або періодично за запрошенням. Тобто сьогодні медіація в поліції не має професійного рівня;

- участь медіаторів в Україні сьогодні обмежена урегулюванням конфліктів під час масових заходів, проведенням переговорів з їх учасниками, але у світі медіатори також попереджають самогубства, вбивства, звільняють заручників, уникають застосування зброї злочинцями у різних ситуаціях, тощо. Тобто в Україні явище медіації в поліції потребує подальшого розвитку та удосконалення відповідно до світових стандартів;

- заходи, технології, методики, що застосовують українські медіатори, є скоріше інтуїтивними, ніж заздалегідь відпрацьованими, професійно підготовленими. Дана обставина знижує ефективність їх застосування.

З огляду на викладене, вважаємо запровадження медіації в Національній поліції України необхідним, ефективним та професійним способом вирішення конфліктів в суспільстві. Однак подальший розвиток та удосконалення даного явища є нагальною потребою для української поліції, адже поки що поліція діалогу має вузьку направленість своєї діяльності та у повному обсязі не відповідає поняттю «медіація».

Із цією метою в поліції МВС України мають бути передбачені відповідні заходи, наприклад, прийняття окремого Положення про медіацію в Національній поліції, а також розробка механізмів реалізації його нормативно-визначених положень. Зрозуміло, що це тривалий процес і його перші кроки вже зроблені, але більш активне запровадження медіації в Національній поліції допоможе реорганізувати методи та способи боротьби з насильством, криміналітетом, тероризмом та іншими негативними явищами в суспільні шляхом переваги інтелектуально-аналітичних операцій над каральними та силовими з широким використанням гнучких та варіативних технологій.

1. В Україні діє поліція комунікації: що це таке? URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/details/29059408.html>.

2. Сині жилети: як і для кого працює поліція діалогу в Україні? URL : <https://yur-gazeta.com/interview/sini-zhileti-yak-i-dlya-kogo-pracyue-policiya-dialogu-v-ukrayini.html>.